

Příloha časopisu

Nové bratrské listy 2003

Jan Augusta

Umění práce díla Páně služebného

(výběr v převodu do moderní češtiny)

(připravili Bohumil Kejř a Miroslav Matouš)

Obsah:

Předmluva (J. Smolík)

Redakční poznámky

Předmluva starších

Odpověď staršího mladému bratru

O daru Kristovy pastýřské péče

Péče Kristova o počínající lid

Kristova Péče o prospívající lid

první část

druhá část

třetí část

Péče Kristova o dokonalé

Péče o oboje spolu, prospívající i dokonalé

Péče o chudé

Péče o zašlé a padlé

Péče Kristova o rozptýlené a zajaté od Antikrista

O slovu Božím

O kázání slova Božího

O modlitbách Kristových

O Kristově soudu apoštolských stolic

O správcovství Boží milosti a darů skrze svátosti

Dosvědčení s napomenutím

Předmluva ke knížce Umění práce... od J. Augusty

Čtenářům se dostává do rukou líbezný spisek biskupa Jednoty bratrské, bratra Jana Augusty (1500 – 1572). Augusta pocházel z pražské utrakvistické rodiny, poslouchal v Týně kázání Jana Rokycany. Ta jej upozornila na Chelčického a na Jednotu, do které v Mladé Boleslavi vstoupil. Stal se správcem sboru v Litomyšli na panství bratrského pána Kostky z Postupic. V Litomyšli byl sbor utrakvistický vedle sboru bratrského, který měl ovšem charakter sboru výběrového. Vedle toho byla v Litomyšli farnost římsko-katolická. Tak se na bratrských panstvích zachovávala náboženská tolerance již v 16. století.

Porážka evangelíků ve válce šmalkaldské (1547) těžce dolehla zejména na Jednotu bratrskou, její pány, kteří se na ní proti Ferdinandovi podíleli. Největší břímě dopadlo na biskupa Augustu, který věren zásadám Jednoty před účastí v této válce bratrské pány varoval. Byl šestnáct let vězněn na Křivoklátě. Když se vrátil, vládly v Jednotě jiné poměry. Nastoupila mladší generace kazatelů, vedená Janem Blahoslavem, humanisticky vzdělaným, zatímco Augusta byl v teologii samouk. Také Augustovy ekumenické snahy, které se datují ještě do doby před jeho zatčením, kdy nacházely pozitivní ohlas, po Augustově návratu z vězení byly generaci Blahoslavově vzdálené. Nicméně uplynuly tři roky od Augustovy smrti a utrakvisté a Jednota se spojili a přijali památnou Česku konfesi (1575), a tak dali Augustovi za pravdu.

Augusta je evangelíkům u nás znám ze svých písní, které skládal ve vězení. Spolu s bratrem Janem prožíváme při zpěvu písně „Aj, jak jsou milí tvoji příbytkové“ jaká je „radost v Páně domě“ a zakoušíme ve společenství bojující církve, jak „rozkošní jsou křesťanští sborové“. Tuto radost a rozkoš může prožít i čtenář Augustova spisku „Umění práce díla Páně služebného“, neboť se v něm obráží atmosféra litomyšlského sboru, kde Augusta jako věrný pastýř před svým vězněním pracoval. Spisek shrnuje jeho bohaté pastýřské zkušenosti, zrcadlí se v něm tvář bratrského sboru. Augusta jej psal brzy po svém uvěznění, jak o tom píše jeho spoluvězeň, bratrský jáhen a Augustův pomocník, bratr Jakub Bílek ve spisku o Augustově zajetí a věznění. Ve spisu líčí, jak Bratři s Augustou udržovali ve vězení styky: „Byl k té službě také jeden bratr a sluha Páně, mladý kněz, od Bratří oddělen – potom jich i víc – ano i sám s velikou ochotností v to se vydával, doufanlivě všeho nebezpečí se odvažujíc, které jemu vždycky při té službě stálo. On jest od Bratří tu službu konal.“ Pro tohoto Bratra a pro celou Jednotu psal Augusta svůj spisek, jak čteme u Bílka: „I napsal jest tu Bratr Jan mnohé a velmi potřebné věci k přítomným potřebám toho času Bratřím starším, ano i k budoucím časům Jednotě prospěšných a užitečných.“

Jak jsem již napsal, čerpal Augusta látku pro svou knihu ze zkušeností v litomyšlském sboru, který věrně budoval. Svědectvím jeho věrné práce bylo, že po šmalkaldské válce, kdy Kostkovi bylo litomyšlské panství konfiskováno, členové sboru, věrni své

víře, odešli do vyhnanství do Pruska. Při slavnostech na Růžovém paloučku si připomínáme nejen exil Jana Amose Komenského, nýbrž i věrných vyznavačů z Augustova sboru, kteří odešli víc než sedmdesát let před Komenským.

Při vzpomínkách na pastýřskou práci v bratrském sboru v Litomyšli se Augustovi na mysli vynořují tato témata: Dar péče Kristovy pastýřské o ovce – jedno: shromážděné, počínající, prospívající, dokonalé, chudé, zašlé, padlé, – druhé: rozptýlené, zajaté od Antikrista. Na tento dar navazuje dar slova Božího a učení pravého. Pro pastýřskou péči jsou nezbytné modlitby Kristovy za dary od něho dané služebníkům k vzdělávání svatých. Dále jmenuje zpověď a svátosti: „Soud Kristův, stolice jeho apoštolské za dar daný služebníkům k zpravování synů Božích znovuzrozených“ a „Šafářství milostí a darů v Božích přisluhováních skrze svátosti.“ To vše je obklopeno „povoláním Božím k služebnictví Páně“ a „smlouvou služebnictví“, jakožto subjektivními předpoklady pastýřské práce.

Bratrský sbor, jak jej líčí Augusta, lze označit jako sbor charizmatický. Dary Ducha svatého, svoboda Ducha svatého a jeho svrchovanost tu mají ústřední místo. Duch svatý je naprosto svobodný a pastýř má ve své práci jeho svobodu a působení respektovat. Nemá se dobývat do lidských svědomí svévolně, má čekat, jak v nich bude Duch působit ku pokání. Naprosto vzdálené je Augustovi vázat Ducha na jakékoli ceremonie, modlitební hodinky. Tím spíše není možné svazovat Ducha s apoštolskou sukcesí, jak to činila i utrakvistická církev. Augusta se ovšem tématu apoštolské poslušnosti v této knížce nevěnuje, ač to pro něho bylo jedno z centrálních témat. Pro odmítání apoštolské poslušnosti byl tvrdě napadán zejména kališným kněžstvím.

Duch svatý se sám ve své svobodě váže na slovo Boží a na jeho kázání. V této knížce se Augusta věnuje spíše dopadu kázání do srdcí posluchačů než otázkám perikop a práce na kázání. Tomu věnoval své rozsáhlé dílo Sumovník, kde uspořádal perikopy podle Apoštolského vyznání a zpracoval jejich výklad. Na tom pracoval se vši houževnatostí ve vězení po svém uzdravení z těžké nemoci později, od roku 1555. Sumovník, ke kterému se kladně vyjadřoval i Blahoslav, bylo velkolepé dílo, které se však ztratilo (platilo donedávna, dva díly Augustova spisu byly objeveny – viz NBL 2021/2).

Duch svatý nepůsobí jen prostřednictvím kázání z kazatelny ve shromáždění. Zdá se, že Augusta vidí jeho působení spíše v pastýřském rozhovoru s jednotlivcem, v kázání jednotlivci do jeho konkrétní situace. Hranice mezi kázáním na kazatelně a pastýřským rozhovorem se stírá, slovo žije ve sboru, v srdcích posluchačů. Pastýř sleduje, jak v nich žije, jak působí u počínajících, prohlubuje víru prospívajících, zápasí s pokušeními u dokonalých.

Další formou působení Ducha ve sboru jsou přímluvné modlitby. Bratrský správce sboru se podílí na Kristových modlitbách v nebi, které on přináší Otci za nás jako náš přímluvec. V těchto modlitbách předkládá Bohu starosti rodin i jednotlivců ve sboru, tak, jak je důvěrně zná a jak se na ně rozpomíná a jak je po jejich příbytcích „přespatřuje“, myslí svou přehlédá všechen ten lid.

Teprve po přímluvných modlitbách, které svazují pastýře poutem lásky se sborem, následuje výklad o zpovědi, jakožto o místě, kde Kristus koná soud prostřednictvím svých služebníků. Takový soud se neděje nad počínajícími, nýbrž nad znovuzrozenými. Pastýř musí mít odvalu k slovu soudu, tvrdého napomenutí a výzvy ku pokání. Znovuzrození se zavazují zvláštní úmluvou, že svému pastýři dávají právo, aby mluvil do jejich svědomí v osobních věcech. Obsahem závazku znovuzrozených je, že budou přijímat své pastýře, bratrské kněze s vážností a úctou. Augusta však varuje bratrského kněze, aby nevystupoval autoritativně a bez lásky jako by vládl nad lidskými dušemi. „Kdyžť správce neumí lidských nemocí přehlédati, mlčením mnohého pomíjeti, v dobré obracet, ani lítostivě vážiti, než vše v kořist žene, podle toho soudí i potupuje: nemůž dobře zpravovati.“ Jde o to, aby se dala „služba zákona milosti a ne bázně, z kteréžto milosti i bázeň se bude roditi synovská, ale ne ta otročí“. Bratrská kázeň je kázeň milostná.

S tím také souvisí, že do církevní kázně nesmí zasahovat světská vrchnost, jak tomu bylo v církvích reformačních. Již v roce 1545 vydal Jan Augusta v Litomyšli spis štrasburského reformátora Martina Bucera, s kterým udržoval vřelé bratrské vztahy. Spis byl přeložen z němčiny. V českém překladu nese název: „Kniha o opravdové péči o duše a o pravé službě pastýřské“. Augusta napsal jedinečný dopis Martinu Bucerovi, ve kterém zdůvodňuje, proč Jednota z Bucerovy knihy vynechala pasáže, kde se píše o světské vrchnosti, která se podílí na kázni vykonávané v církvi. Takové pasáže Augusta odmítá. Dokládá to Bucerovi zkušenostmi české reformace. Jakmile se husitství začalo opírat o světskou moc, sláblo duchovně. Není možno nutit lidi chodit ke stolu Páně mocí.

Na závěr píše Augusta o šafářství, správcovství milostí a darů Božích zprostředkovaných svátostmi. Uznává sedm svátostí, jež obepínají celý křesťanův život.

Čtenářům, kteří vyrůstali v presbyterních a kongregačních tradicích, budou chybět zmínky o bratrských soudcích, kteří byli obdobou našich presbyterů, i když nikoli zcela, což Jednotě vytýkal J. Karafiát. Augustův obraz kazatele a pastýře nese patriarchální, rovnou apoštolské rysy, je vybaven velkou autoritou. Čteme-li však Augustovy „apoštolské rady“, jsme až dojati pokorou, se kterou je předkládá a vztahem lásky k mladšímu bratru, kterému se nepřestává omlouvat za svou neschopnost všechno pečlivě po pořádku systematicky zpracovat. Před námi nevystupuje žádný církevní hierarcha, plný citlivosti, jak jej líčí jeho odpůrci, ale pokorný bratr ve víře, navzdory svému biskupskému úřadu jeden z tichých v zemi. Ví, že církev Kristova na tomto světě před

Kristovým příchodem bude v menšině a že touha po slávě je scestná. Přijmout tuto situaci – to je veliké tajemství víry, které zjevuje svému mladému bratru: „Můj milý bratříčku, pravímť tajemství veliké. Když tak činiti budeš (věrně sloužit Kristu v bratřích jeho) nemnohot’ se jich k tobě potáhne.“

Podoba bratrského sboru a život v něm ve víře, v naději a lásce – to je veliký odkaz naší reformace. Ten odkaz učaroval spisateli Broučků, v nichž se také něco z něho obráží, Janu Karafiátovi. Touha po krásné církvi – to je to, co u Karafiáta vzbuzuje pohled do našich reformačních dějin. Také Augustův spisek v nás tuto touhu rozněcuje a proměňuje ji v modlitbu, aby tu měl mezi námi Pán Bůh krásnou církev „nemající poskvrny ani vrásky neb co takového, ale aby byla svatá a bez úhony“ (Ef 5,27).

Josef Smolík

Redakční poznámky

Předlohou pro naše zpracování bylo dosavadní jediné vydání Augustovy práce, které připravil František Bednář. „Umění práce...“ vyšlo ve *Věstniku královské české společnosti nauk*, ročník 1941, č. II. v Praze 1941. Tiskem Dr. Ed. Grégra a syna (v Hálkově ulici) v Praze.

Profesor Bednář rukopis nejen připravil k tisku, ale také jej doprovodil obsáhlou předmluvou, která se na téměř 50 stránkách důkladným způsobem vyrovnává s podstatnými tématy a otázkami, která se v souvislosti s Augustovým spiskem vynořují. Jednotlivé kapitoly této studie, kterou Fr. Bednář přednesl v roce vydání v Královské české společnosti nauk, mají následující názvy:

Obsah

Autor Umění práce

Systematika Umění práce

Formální stránka Umění práce

Obraz církevního života Jednoty bratrské

Umění práce v theologické literatuře

Umění práce a reformační literatura

Tyto kratičké údaje uvádíme jako základní informaci především pro ty, které by námi uváděná zkrácená forma „Umění práce...“ upoutala natolik, že by se jí chtěli věnovat důkladněji a přáli si dovědět se i řadu souvislostí a naznačených okruhů odpovědi na své otázky.

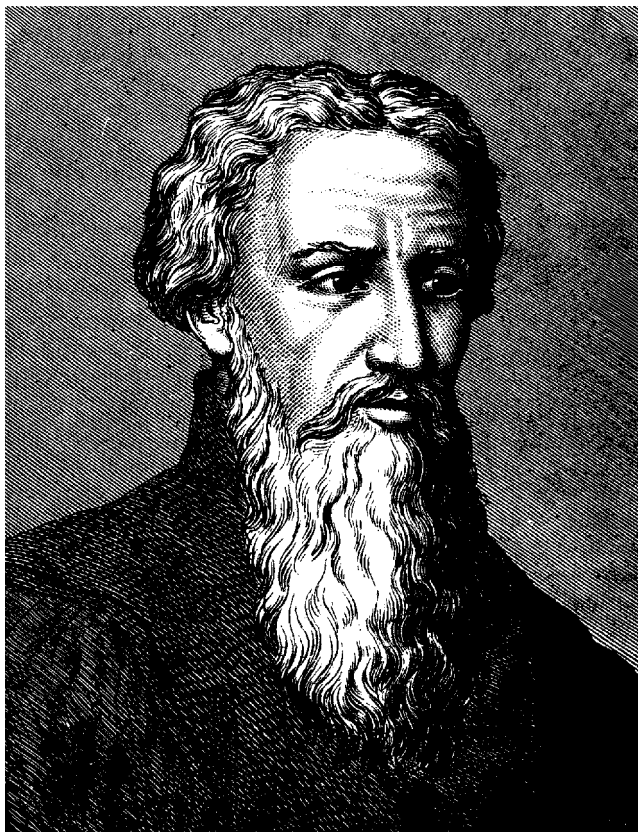
Rozhodli jsme se předložit našim čtenářům tuto podnětnou knížku nejen ku pomoci v případné duchovenské službě, ale i jako vodítko při pěstování vlastního duchovního života. Jsme si však vědomi, že Augustův spisek přece jen obsahuje oddíly, jejichž obsah už je pro nás vzdálený, či ne tak aktuální. A také je většině současných čtenářů vzdálený jazyk a výrazy, které před polovinou 16. století biskup Augusta používal.

Proto (ale i kvůli snaze otisknout připravený výběr v jediném ročníku) je zredukován obsah asi na jednu třetinu a převeden do srozumitelnější češtiny.

Tři tečky (...) a nový odstavec naznačují, kde jsme vynechali určitou část původního textu.

Úvodní poznámky končíme citátem ze studie Františka Bednáře, kterým velice přejně oceňuje význam *Umění práce* nejen vzhledem k jeho obsahu, ale také v souvislostech evropského reformačního myšlení a bohoslovecké literatury. Bednář tak shrnuje své poznatky a hodnocení následujícími slovy: „*Umění práce* stojí jako jedinečné dílo svého druhu v tehdejší literatuře všech církví reformačních. Můžeme je nazvat první praktickou theologií světové reformace.“

*podle vydání Fr. Bednáře „Umění práce díla Páně služebného...“ z r. 1941
vybral Bohumil Kejř, jazykově převedl Miroslav Matouš*

JAN AUGUSTA
UMĚNÍ PRÁCE
na služebném díle Páně

danými a svěřenými dary a milostmi od Pána Krista
jím poslaným služebníkům pro vzdělání svatých
ku obnovení jednoty jeho těla.

Vydáno od bratří starších spolubratřím kněžím
pro oblibu a na jejich žádost.

Předmluva starších bratří ke kněžím

Milí bratří, tuto knížku, sepsanou naším starším spolubratrem, jsme půjčili k přečtení na požádání jednomu z vás. Poněvadž jste nás pro její oblibu požádali o její zaslání, s tím, že ji chcete mít za pravidlo, slíbili jsme vám to. Proto tak nyní činíme a vydáváme vám ji, milí bratří v Pánu, v této úpravě.

Přitom pak každého z vás žádáme a napomínáme, abyste ji svorně užívali a často si ji pročítali, tak, jako jste jeden Duch a jedno tělo Páně spolu s námi.

Za prvé tak číňte ke svému obnovení v dosavadních znalostech. Za druhé ke svému růstu a k jeho posílení a rozhojnění Duchem Páně, jenž v nás přebývá a všechno ve všech koná. Za třetí k niternému probuzení přijatého daru milosti, abyste ho marně nepřijali, ale pracovali jím, zacházeli s ním jako s hřivnou, tak abyste nebyli shledáni v práci lenivými, ale věrnými. Za čtvrté ke svému probuzení k počtám a klanění Pánu Bohu, abyste se vyznávali Pánu za své obdarování takovou spasitelnou znalostí a vzdělávali se k jejímu zacházení, držení a opatrování; abyste se při ní přiznávali ke svým nedostatkům, a konali zvláštní modlitby za odpuštění své nevědomosti, zaostalosti, porušenosti a zpozdilosti a za přispění k této znalosti, za její posílení a za jiné potřebné věci...

Odověď bratra staršího

vydaná na prosbu, kterou mu psal bratr, který byl nedávno ustaven do služby Páně, aby jej ujistila v jeho povolání od Boha.

Žádal jsi mne, milý synu v Pánu Kristu, ve svém předešlém psaní, budu-li mít volnou chvíli a milý Bůh mi vnukne do srdce, abych napsal několik slov k tvé zprávě i k tvému potěšení při spěchu tvé mysli nad neuměním práce tvého povolání. Znáám, čeho je ti zapotřebí i tvou svatou a zbožnou touhu. Proto ze své otcovské povinnosti a ze své zvláštní lásky k tobě i pro odměnu za tvou službu, kterou mi prokazuješ s velkým nebezpečím v mé tísní i k potřebě služebníků Páně mezi lidmi, jsem si umínil

napsat nyní vlastní rukou, co mi Bůh ráčil vložit do mysli po mnohém přemýšlení a modlení, jednou i podruhé. Když jsem totiž zapomínal a byl zaujat jinými silnými myšlenkami, které jsem nemohl odložit, znovu mi to vnukl a opět uvedl do mysli...

Říkáš, můj milý synu, že chápeš potřebnost vědění teprve velikostí práce.

Za prvé: Není divu, můj synu, že děti nevědí, jak jejich rodiče musí těžce pracovat pro jejich obživu, a co všechno potřebují. Až i oni počnou pracovat a stanou se otci, teprve pak budou vzpomínat na své rodiče a dostávat rozum. Nejprve si jenom hrají, veselí se; když pak dorůstají, kritizují rodiče v domnění, že jsou moudřejší než oni. Ti by jim ovšem uměli radit, kdyby to od nich chtěli přijmout a poslechnout. Tak podobně se děje i při druhém narození z Boha; to rodiče musí do určitého času na dětech snášet i trpět, odrostlejší i trestat...

Tak musí být totéž i při tobě; nebyl jsi dokonalejší než oni. A i to je dobré znamení, že v rozumu nehyneš, dítětem nezůstáváš, ale rosteš. Proto budeš umět děti snášet, učit je a říkat s apoštoly: „Nechtějte všichni učit druhé. Poslouchejte ty, kteří vás vedou, protože oni bdí nad vámi a budou se za vás zodpovídat. Kéž to mohou činit s radostí, ne s nářkem.“ (Jakubova 3,1a; Židům 13,17a)

Za druhé říkáš, že ses toho nenadál, abys měl být povolán tak brzo k pastýřské práci. A když ses nemohl vyprosit ani vymluvit na svou neučenost a byl napomínán představenými, že v tom je Boží vůle, aby ses nevzpíral, a ty v důvěře, že jimi Bůh k tobě mluví a povolává tě, nemohl ses tomu ubránit, ale všecken svůj život poddat té práci a říci sám sobě: „Milý Bože, Ty lépe znáš, jak jsem neučený, a když ráčíš mít za to, dávám se cele Tobě, použij mne, k čemu ráčíš, chci být věrný; jenom rač mne neopouštět, ale pomáhat mi,“ a v tom že si stojíš...

Předivný jest Pán Bůh náš, vskutku předivný jest Otec náš v milosti, který nám své dary dává zdarma a pro ty dary nás oblibuje, vyvoluje, v nás sebe velebí a oslavuje mnohými milostmi, aby k nám vždycky šla od něho a skrze něho milost z milosti a za milost. Jemu buď chvála na věky! Amen.

Učinil jsi velice dobře a může se říci: Jsi blahoslavený, že jsi uvěřil a když jsi byl povolán, neodmítl jsi, ale podřídil se, nehleděl na svou porušenost, ale na moc a sílu Boha, jenž ve všech koná jak a pokud kdy ráčí všechno, co se týká podstaty i služby. Tak ti příslušelo, abys jako syn věrný a poslušný sám sebe nepokládal ani za hodného a naopak ani za nehodného, ale abys přijal, co by o tobě usoudil Duch pravdy Kristovy, který přebývá ve věrných služebnících a též ve věrném lidu, abys na to spolehl a svůj úsudek podřídil úsudku vyššímu.

Kdo by vešel jinak, nevešel by dveřmi. Kdo by tím pohrdl, pohrdl by Bohem a ne lidmi. Kdo by se podržel svého rozumu a ne hlavy Kristovy, odešel by podle své hlavy. Ale ty již máš svědectví Boží v sobě i v jeho církvi, že ne ty sám sebe, ale Bůh a jeho církev tě uznali za hodna. Máš v co doufat, z čeho se těšit i za co být vděčen, proč Bohu děkovat a za co ho chválit.

Již můžeš spolu s apoštoly Páně a v účasti s nimi na téže pravdě slyšet oslovení Pána, jenž ráčil říci: „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vyvolil vás, abyste šli a nesli ovoce a vaše ovoce aby zůstalo; a Otec vám dá, oč byste ho prosili v mém jménu.“ Neboť ty sám ses nevyvolil ani nepostavil, ani ty jsi nekázal sám sobě jít, ale vše on učinil, vyvolil, povolal, postavil, rozkázal jít a dal ti dobrou naději k sobě, že nebudeš pracovat marně, a to ne sám, ale spolu s ním a že budeš mít k němu zvláštní přístup a od něho vše dostaneš. Hle, v tom je dokonalá radost! ...

Neboť nebudeš pracovat ty, ale on skrze tebe, jemu v tom povolného, jenž ti dal i tu povolnost, aby ve všem byla čest a chvála jemu samotnému a tobě v něm a jen skrze něho a ne víc.

Z tebe a skrze tebe se nezjeví nic než to, co jsi: neumění, nemoc, škoda. Až do smrti to nebude od tebe odňato, aby ses měl vždycky proč stydět, ponížovat, zač modlit a učil se doufat v Boha a ne v sebe. Neboť i když máme jeho dary, jsou v nádobách hliněných, ušpiněných, potlučených, jaké pro naši tělesnost nemohou v nás konat své dílo. A Bůh často se nám se svými dary utahuje a jeví se, jako by nás opustil. Často nás ponechává v naší moudrosti a opatrnosti, abychom ji nevědouce využívali jako Boží vůli ochotně a rádi. I k modlitbám se staví mlčky a dívá se, až po skutečích poznáme, že naše moudrost je bláznovství a že bez něho nic nezmůžeme. Neboť co jsme a můžeme, jsme a můžeme jeho milostí. A to nejsme my, co jsme a můžeme, ale on v nás a skrze nás...

Uzavírám tímto: Milý synu, buď hotov přijímat ve své práci nejen štěstí a zdar, ale i neštěstí a nezdar. Mít nejen čest a chválu, ale nést i stud a hanbu před Bohem a lidmi dobrými i zlými; zvláště pak zlými, u nichž musíš být potupen s pravdou, jako i tvůj Pán Kristus. A říkej ve svém srdci: „Nuže, milý Pane, ty sis mne vyvolil k službě, víš jaký jsem, a já jsem se ti pokorně poddal. Dělej tedy, co se ti líbí! Pokud se ti zlíbí zvelebit skrze mne své jméno, budu za to vděčen. Pokud to tak necháš a nebudeš mé práci žehnat, pokorně to ponesu i když nerad, a přijmu to od tvé milosti, a budu mít na tom dost, že jsem tvůj, děj se tvá vůle, jak se líbí tobě. Ty víš a znáš všechno, co, kdy, pokud, proč a skrze koho máš učinit. Já budu dělat, co jsi mi přikázal a nepřestanu pracovat, ať se mi daří či nedaří, jako tvůj věrný a poddaný sluha, abych mohl s doufáním říci, podle naučení tvého Syna: Pane, co jsem měl učinit, učinil jsem. Hle, jsem tvůj neúčinný sluha.“

Příkladem nám v tom byl i Kristus Pán, jemuž ne vždy se dařilo! Když se na něj mnozí hněvali, odporovali mu i jeho vlastní učedníci, kteří v něho věřili, zpochybňovali, převraceli a hanobili, odváděli od něho lid a mocí odráželi, mnozí z jeho učedníků od něho odstoupovali a nechťeli s ním chodit. Tak se potom dalo podobně i apoštolům, což jim i předpovídal. Od sv. Pavla odstoupily všechny křesťanské sbory po všech krajinách Asie etc. A to vše proto, abychom se neradovali z toho, když by se nám vše dařilo a poddávali by se nám ďáblové, ale jenom z toho, že náležíme Bohu a jsme těmi, jejichž jména jsou zapsána v knihách života v nebesích; a dbali na to, abychom svou vinou z nich nebyli vymazáni. Abychom se učili s bázní a třesením usilovat o spasení

své a svých bližních a neustávali vědouce, že je to Bůh, jenž v nás působí chtění i prospívání pro dobrou vůli, kterou k nám má, a že spasení je věc Páně a ne naše.

Začíná se vyučování k službě, dané začínajícímu služebníku Páně k vzdělávání svatých.

Nyní již pak přistoupím k tomu, abych psal, co mám složené ve své mysli. A jmenovitě o této dvojí věci:

Za prvé: co jsi přijal a k čemu jsi povolán, k čemu ustanoven a jakou práci máš konat.

Za druhé: při jaké smlouvě je ti to dáno, svěřeno a přikázáno.

Skrze tyto budeš moci, a také máš růst a vzdělávat se, abys byl milý sluha Boží.

O daru Kristovy pastýřské péče daném služebníku k vzdělávání svatých.

Je ti dáno, svěřeno, poručeno a přikázáno, a ty jsi přijal a měl přijmouti, abys měl a vedl pastýřskou péči o Boží ovce za Krista a spolu s Kristem. Nejprve o ty, které jsou uvedeny v ovčinec a podle svého stavu postaveny na svých místech. Potom i o ty, které jsou rozptýlené a zajaté Antikristem.

O ty, které jsou již zavřeny v ovčinci, jak by každý z nich mohl být dobře chován, stát i růst k slávě Boží podle svého původu a způsobu nového zrození z Boha, na svém místě a ve svém povolání. To proto, aby byl každý člověk uvědoměn, vyučen ve vši moudrosti Boží a vydán jako dokonalý v Kristu Ježíši, aby se za něj On nemusel stydět v den příchodu Páně k soudu živých i mrtvých, ale aby byl hoden dojít od Boha i od něho cti, slávy a děkování.

Péče Kristova o počínající lid

Aby služebník Páně uvedl počínající, buď doma vychované, buď odjinud přišlé, zno-vuobracené přísluhováním slova pravdy Písma, do veškeré pravdy nového rození v poznání i obdarování, skrze kterou by skutečně mohli být a nazývat se syny Božími.

Nejprve o víře pravé, čisté, při všech pravdách podstatných, služebných i případných. O Božské jednotě a svaté Trojici; o Božích skutcích: o stvoření nebe, země, člověka k Božímu obrazu; o jeho pádu a hříšnosti; o pokání, které mu bylo Bohem uloženo a dáno k nalezení milosti a k napravení jeho zkázy a věčného spasení v nebeské slávě ...

Aby mezi ně uvedl pravé a jasné Boží světlo, aby viděli všude, na každém místě, za každého času svým vnitřním zrakem Boha, sobě přítomného, všemohoucího, vše vědoucího a znajícího, plného nejsvrchovanější dobroty, hněvivého mstitele každé nepravosti a vroucího milovníka, ale i spravedlivého odplatitele. Neboť kdo přistupu-

je a obrací se k Bohu, musí především věřit, že Bůh jest, že je odplatitel těch, kteří ho hledají a chtějí se mu líbit a mstítel bezbožníků. A aby, kdo ho vidí, ho měli ve vážnosti a poctivosti a pocíťovali před ním stud a bázeň. Aby se učili myslet, mít zálibu, žádat si mluvit a uskutečňovat, co se líbí jemu. A co se jemu nelíbí, nesmět si ani myslet, ani mít záměr, ani žádat, volit, mluvit o tom, ani uskutečňovat. A co by takového přesto u nich bylo, aby se za to před ním sami ve svém srdci styděli, lekali a třáslí v bázni před jeho spravedlivým soudem. A kdyby byli taková, jak se jemu líbí, aby to měli ve svém srdci za své potěšení i za svou rozkoš, že jsou ctiteli Božími...

Také svaté pokání, tak aby se jim nelíbily jejich vlastní hříchy, přirozené i skutečné, aby měli v nenávisti své životy kvůli nim. I svět aby nenáviděli se všemi jeho popudy a podněty a nad nimi aby byli srdce zkroušeného, poníženého, duchem zarmoucení. Aby se jich srdcem odřekli, svým srdcem proti nim povstali, proti nim bojovali, v sobě je umrtvovali, kvůli nim sami sebe a svá těla trestali, křížovali, od Boha uvedené tresty pokorně přijímali a podstupovali, před Bohem i lidmi si z nich vinu dávajíc, je se studem a hanbou vyznávali, na sebe žalostně vyznávali, vírou milost pokorně hledali a o ni prosili...

Tento dar pastýřské péče, ne lidské, ale Boží a Kristovy, byl pokládán za přední a prvotní daný k službě s její prozřetelností a opatrností...

Tento dar aby v Jednotě byl, sám Bůh (zastávám víc, než tomu lidé dříve rozuměli) zajistit ráčil. A hned v počátku, když se lidé z Božího podnětu shromáždili a poprvé se svolili na obecné křesťanské víře, také se dohodli, že jedni o druhé budou mít péči a sobě vespolek budou sloužit. Což potom stále více a více rostlo... K této pastýřské péči, k účasti na tomto Božím daru, se i první přijetí do Jednoty děje a má děti, když se lidé na počátku přijímají k poslušnosti slova čtení a k pokání...

Velmi veliká a znamenitá je to věc, svou duši poručit a svěřit někomu, aby ji dobře spravoval i upřímně vedl a dovedl k věčnému životu. Nad svou duši člověk nic důstojnějšího nemá. Člověk člověku, bližnímu svému ji svěřiti, vida jej podobného sobě, kterýž také takovou pomoc potřebuje; nezdá se, by to mohl, dokonce že by bylo slušné, aby to činil. Proto se Bůh sám osvědčil být pastýřem lidských duší, aby mu důvěřovali, poslal Syna svého ... a ten, když odešel do nebe, svěřil tu svou pastýřskou péči a své pastýřství lidem, které pro to vyvolil a vyvoluje a zaslíbil, že s nimi zůstane až do skonání světa, aby jim lidé důvěřovali, a ne jim, ale tomu, který v nich přebývá...

At' si proti tomu bojuje kdo chce, přece bude Pán svým pomáhat v čase nouze a jejich nepřátele obrátí v nic, aby všichni poznali, že nebyli pomocníci Božího díla, ale jeho rušitelé a kazitelé. Říkali, že jsou Božími dělníky a jeho ctiteli, ale jejich skutky, které zde po nich zůstávají a které je následují, aby o nich vydávaly svědectví, že Bůh, který buduje pokoj a jednotu, s nimi nebyl, avšak ten, který vytváří roztržky!

*dobová rytina Litomyšle,
Augustova působiště do uvěznění*

Kristova péče o prospívající lid, to je došlý milosti Boží a vešlý ve smlouvu.

Má se pečovat o lid, který byl znovu zrozen v každou předem řečenou a krátce zmíněnou pravdu, dosáhl jí, byl v ní upokojen a utvrzen. Má se dbát o to, aby nikdo v došlé milosti a pravdě nehynul, žádný ji nezlehčoval a neztrácoval, aby neskončil naprázdno a nadarmo, ale aby v té pravdě rostl a rozmáhal se víc a více, den po dni.

První část Kristovy péče o prospívající lid.

Nade všemi a nad každým zvlášť musíš dohlížet a pozorovat okem své mysli, nehynou-li v něčem všichni nebo některý z nich, buď ve víře v Boha nebo v důvěře k současně jednotě církve, nebo k služebníkům či některým jejím členům nebo snad i všem; a týká-li se to pravdy víry podstatné, služebné nebo případné. Neděje se to totiž stejně, ale někdo hyne při tom, jiný při něčem jiném, ten je pomýlen tak, jiný jinak. A když se tomu nepředěje včas, dokud na tom někdo bude stát, bude na to i na něco jiného hynout a proto ponese a bude vykazovat nedobré ovoce, přijde v čas pokušení k nevázanosti, pádu a vyvrácení tím, že:

Buď při známosti Božího hněvu i jeho dobrotivosti a soudů napravo nebo nalevo něco zlehčuje, uvolňuje nebo nadmíru ztěžuje tím, že straší, děsí a hrozí; neboť cesta je úzká a člověk se proto snadno někam odchýlí, zvláště když ji správně nepoznal a neměl ji jasně před očima předloženou, nebo na Božskou přítomnost zapomínal a málo dbal.

Nebo že by kdo při plnění slibů a svědectví Božích hleděl na mnohé tělesné a duchovní nepravosti v domněni, že se všechno děje a bude dít naopak. Z toho pochází a rodí se hrozné pochybování o všem, opuštění všeho a zoufání a uvádí do pokušení...

Nebo při novém Božím svědectví, které se nesmí používat proti nějaké vlastní předešlé nebo přítomné nepravosti, nebo i proti jiným odsuzováním a potupováním, zlehčováním a vydáváním zlého svědectví ne jako o Kristových účastnících, ale jako o koukolu v pšenici a o Jidášovi mezi apoštoly...

Anebo mnozí při smlouvě Boží zapomínají na ni a na vlastní posvěcení v ní, na své sliby a své rukoudání, na vzývané jméno Boží, na vzkládání rukou v témže jménu, na modlitby za svaté, krátce na všechno, co se zde zbožně z víry dalo. A víru samu znevažují jako cosi lehkého, lidmi smyšleného, jako by vešli v smlouvu ne s Bohem, ale jen s lidmi; ne s jeho svatými, ale s nějakými lehkými a u Boha málo váženými lidmi, anebo jako by spáchali nějakou dětinskou, snad i pastevčí hříčku. Ne, že by se posvětili a oddali Bohu, ne jemu, ne svatosti, spravedlnosti dobyté krví jeho Syna, ne Duchu pravdy, ne městu Božímu, nebeskému Jeruzalému, ne prvotním svatým, ale že by přistoupili k nějaké sběři lidu nerozumného, hloupého nebo všetečného a jiného podobného, jak už to všechno umí čert zmistrovat...

Cožkoli z toho bys spatřil jako bedlivý strážný Pána nad jeho městem a jako věrný a pilný pastýř nad stádem Páně, ihned máš pečovat o to, abys tomu nepřihlížel, ale pomýšlel na to, jak bys jim v tom pomáhal ať už obecně anebo zvláště. Neumíš-li to sám, tedy použij rady vyšších a znalejších, aby ti podle potřeby byli nápomocni. Pokud by ani oni nestačili, musíš se obrátit k nejvyššímu Pastýři, aby ti k tomu přidal ze své moudrosti, ze svého vědění i z jiných darů potřebných k té službě. A co se tobě nedostává, aby odpustil tobě i lidem i tomu člověku, a doplnil nedostatky svou všemohoucností, kterou všechno koná a dovede učinit mnoho z mála i z ničeho a dokonce vyvést dobré i ze zlého...

Druhá část Kristovy péče o prospívající lid.

Péče má být nejen o to, aby nehnuli a zůstávali v nabyté milosti a pravdě, ale nadto, aby v tom všem rostli jako znovuzrozená mláďátka a štípení Páně, které by svým časem přinášelo hojné ovoce ke slávě Boží; aby se vždy více a více rozmáhali ve známosti a účastenství Boha a církve skrze pravdu, aby přibývalo víry v Boha i jejího světla při veškeré pravdě podstatné, služebné i případné, i důvěře v jednotu církve...

A aby se vždy více snažili vzdálit se světu i věcem světským, a blížít se životu Kristovu a tak i Bohu a jeho království. V protivenství aby byli tišší, pokornější, trpělivější, více litovali zahynutí bližních a škod na jejich duších, více se nad nimi slitovali, byli k nim láskypnější, dobrotivější a více hotovi jim sloužit věcmi duchovními i hmotnými. V úzkostech, trápeních i v nedostacích života a jeho potřeb aby byli snášenlivější, pokojnější a schopnější utvrzovat se více a více toužit po dobrém...

Tak aby rostli v tom ve všem i k tomu podobnému, až by i přišli ve všechnu Boží plnost, která, jak věříme, byla v člověčenství Pána našeho Ježíše Krista a všeho toho, co v něm bylo, byli uvědoměli, téhož srdce, světla, myšlení, vůlí, žádostmi, mocmi a jinými svatými věcmi nového života; aby již nadto nevěděli, čeho více žádat kromě

zbavení přetěžkého a plného smutku, žalosti žaláře svého těla a zjevení vyvolení slávy synů Božích.

Tak je řečeno o plnosti růstu Ducha v obraz Božího syna. O takový růst Ducha je věrný správce a pastýř Božích ovcí a jeho stáda povinen pečovat a tomu sloužiti se vši opravdovostí, a má to dávat znát i vlastním příkladem...

Buď také známo, že ti, kteří po přijaté milosti nebudou pro svůj růst konati službu a to i sami sobě a pracovat spolu s darem Boží milosti, aby se pracně ujali a přijímali všechno, co je spasitelné, nedojdou růstu, ponесou ovoce malé, řídké, mnohé i trpké a kyselé. Naposledy zplanějí a přiblíží se k vytětí a k vykořenění. Neboť všechny ty věci nepocházejí ze země a ona je v sobě nemá; ale jsou zde a musí do ní být uvrženy, a to do země dobře vzdělané a dobré. Jinak vše bude zmařeno.

Třetí část Kristovy péče o prospívající lid.

Ale ani taková péče o ně nestačí. Ale musí se o ně pečovat tak, aby mohli obstát nejen v pokušeních proti tělu a krvi, hříchu a tohoto světa, ale i v mnohem těžším, zchytralejším, lstivějším pokušení knížat a mocností, správců temností světa tohoto ovzduší, proti duchovním nepravostem v nebeských věcech, které se skvějí podobností pravdy jako andělskou světlostí, tak, aby jim mohli odolat v den zlý...

Jinak neobstojí, leč když se oblekou v odění Boží a jím odějí svého ducha se všech stran, aby se jich nemohlo chytit, uškodit a jejich srdce ranit žádné pokušení, ať by přišlo odkudkoli. Má se tedy pečovat a dopomáhat jim k tomu, aby nestáli nazí, ale byli připraveni a oblečeni v odění Boží.

K tomu aby také přijímali zbraň, kterou by se mohli bránit i ubránit nepřátelům, a přitom aby měli a byli plni Božího vědění a znali, jak se proti kterému pokušení postavit, čím se bránit, od sebe zapudit etc.

O tom se mnoho píše v bratrském spisu *O rozličném pokušení* ve dvou vydáních od těch, kteří během dlouhého věku mnoho zkusili. Tak i ve spisu Bratra Lukáše, bratrského písaře a staršího mezi nimi *O šesti příčinách všelikých bludů a o zřízení spasení*. Z nich budeš moci porozumět, jak mnoho je zapotřebí po přijaté milosti nejen růst a povznášet se k dokonalosti, ale v dokonalosti zůstat a dokonat. Já jsem o tom dal pouze návod, abys věděl, že se na to vztahuje péče dobrého pastýře, vévody a vůdce vojska Božího a má to být jeho povinností.

Pokud by pak již někteří tak dorostli a pokládali se již v tom všem za vyspělé, má se o ně pečovat, aby v tom všem byli ustaveni, upevnění, utvrzeni a Bohu posvěceni nejen jako znovuzrozené děti, ale již jako dokonalý lid, došlý plnosti věku mužnosti Kristovy, který se žádným větrem učení lidských výmyslů nepohybuje k nepravostem. K tomu byla v staré církvi ustanovena a užívána služba druhé svátosti, zvaná potvrzení vzkládáním rukou, jinak slovansky biřmování. V Antikristově církvi byla převrácena a zprzněna a v lidu zbavena své pravdy. V Jednotě bratrské byla očištěna a obnovo-

vána v užívání, ale nyní pro neznalost a neprozřetelnost její důležitosti byla opuštěna a zanechána v mlčení...

Pane Bože, sedři šupiny z našich očí! Amen. Nyní mnozí nejvíc pečují a usilují o to, aby jako apoštolové shromáždili mnoho lidí, a když shromáždí, těší se z toho; a je z čeho, když jej shromáždí k pravdě a v pravdě. Avšak není mnoho těch, kteří by pečovali a dbali o to, aby těm lidem hned v počátku nebo potom byly poskytovány podmínky růstu...

Péče Kristova o dokonalé, došlé k plnosti života nového rození.

Péče sluhy Páně má být o ty, kteří došli plnosti pravdy svého spasení v poznání i v účasti, a jsou v tom již posvěceni za lid Pánu dokonalý k práci i k zápasení; nazývají se dokonalí. Mají být vedeni, aby zůstávali v tom, k čemu přišli, brali se k předloženému cíli, nesli se k dokonalosti, dosáhli jí a setrvali v ní do konce; aby v něčem nebo i ve všem neumdléváli a nezemřeli, aby všechno nebo něco z toho neztratili, aby jejich dům nebyl podkopán a oni nebyli oloupeni a nezůstali nazí a nebyli zahanbeni v den příchodu Páně; aby tak nepřišli o palmu nebeského povolání, ale dědičně zaslíbené spasení právem spravedlnosti Kristovy (v jejímž poznání i účastenství by setrvali do konce) přijali natrvalo, po smrti, co se týká duše, a při vzkříšení, co se týká i těla. – A je nutno pilně dbát o to, v čem mají a co k tomu potřebují...

Musíš se starat a pečovat o to, aby při došlé víře veškeré pravdy podstatné, služebné i případné a v jejím světle byli stálí, celí a nepohnutí, aby se neklátili žádným větrem nových a cizích učení (jako by jim Bůh v tom zjevoval cosi nového) ani nějakým vymyšlením nad míru Kristova obdarování výše nebo níže než se sluší, ale aby smýšleli střídme podle míry víry. Neboť apoštol pravil dokonalým, že jest zapotřebí, abychom jednoduše smýšleli v tom, k čemu jsme přišli, zůstávali v jednodušné zvěsti a drželi jednotu ducha i těla v svazku pokoje; aby nepůsobili nepokoje a rozbroje, nevymýšleli nové věci, nedrali se dopředu, ale vsáté a přijaté slovo zachovávali v tichosti a pokoře, a všelikou pravdu víry o příčinách a potřebách, jak která byla k čemu ustavena či vydána, bez přestání užívali a měli dosti na tom, že k ní došli...

Proto Bůh obrazně vkládal do mysli svému lidu, aby naň nezapomínal, když se nasytí a bude mít všeho hojnost, a aby nezanedbával jeho příkázání, soudy a svaté řády. Dokud člověk nepřijde k plnosti jako do země zaslíbené, dotud je horlivý a v tom čase sám Otec nebeský v něm dílo spasení koná za něho a vše se dobře daří. Stává se ovšem, že když už všeho dosáhne a Bůh mu přikáže, aby již také pracoval v jeho milosti a spolu s ní, horlivost přestává...

Jako se sluší starat se a pečovat o ně ve věcech víry, tak i pokud jde o lásku, aby v nich stále hořela jako oheň na oltáři a nikdy nehasla, aby bylo možno se od ní zapalovat ke každému dobrému skutku k Bohu i bližním, napravo i nalevo...

Tak aby byli milovníky bratrství v Kristu, soucitní a dobrotiví, měli zájem jedni o druhé, pečovali o sebe při obojím životě, spolu se radovali i rmoutili a trpěli, navzá-

jem si pomáhali, jedni druhé zastupovali a měli v sobě zastání až k pokládání života za druhé, tak jak se k tomu vztahuje apoštolské učení.

Aby se také drželi naděje jako koráb kotvy, posilovali se jí k dobré práci i k boji, zapuzovali stesk, v únavě se občerstvovali, potěšovali se v trpělivosti a dlouhém čekání, upevňovali a žádnými pohrůžkami se od ní nenechali odradit, zvíkat a zmást.

Aby byli stáli v bázni Boží, usilovali o spasení s bázní a strachem, nezlehčovali Boží soudy ani jeho milostí ani moudrostí těla a nepokládali v satanově chytrosti hříchy za málo nebo za nic.

Aby všeho užívali střídmě při všem pohodlí a ve věcech potřebných k životu, v jídle, pití i spaní, v řeči, oděvu, nábytku i jmění.

Aby dbali vši spravedlnosti duchovní i světské, sami od sebe ji vykonávali a nedali se v ní upomínati, majíce to za hřích i hanbu.

Aby prokazovali ke všem pokoru, tichost a mírnost, k vyšším oddanost, k rovným družnost, k nižším přívětivost, ve všem osvědčující nabytou svatou ctnost...

V protivenství aby byli nepohnutí, ale vše přijímali pokorně a tiše v dobré naději, pomíjeli a odpouštěli křivdy, modlili se za protivníky a přáli a prokazovali jim dobro...

O to vše se má dobrý pastýř starat a pečovat při dokonalých, při nichž musí být větší péče než při počínajících a prospívajících, neboť nejsou tak povolní a není jim tak snadno po své vůli pomýšlet na odchod. – Proto bolestně a těžce zplodit, pracně a nesnadně odchovat a posléze je zmarnit a nebo dojít pro ně k zarmoucení – co bolestnějšího se může stát věrnému, pravému a vlastnímu otci?

Nemá-li k tomu dojít, musí nad nimi bdít, pečovat a starat se o ně, zvláště když od nejvyššího Otce otců má o tom tuhé a ostré přikázání, aby jeho duše byla odpovědna za duše jejich.

Péče o oboje spolu, prospívající i dokonalé

Nestačí dost pečovat i napřed předložené věci při prospívajících i při dokonalých. Při obojích se musí pečovat i o toto:

Za první, aby znali poskvrny od hříchů a bludů, pocházejících z těla nebo z ďábla i ze světa a z Antikrista, přicházejících zevnitř na ducha, zevně na tělo.

Za druhé, aby se uměli očišťovat od poskvrn poznanych i od těch, které neznají, a za ně obětovat zřízené duchovní oběti a vypírat svá roucha; aby před tváří Boží mohli stát s veselou myslí, radovat se, veselit a prozpěvovat v Pánu a v jeho dokonalém spasení se těšit beze všeho smutku a žalosti...

Za třetí, aby se spatřovalo, zdali kdy kteří v čem klesají a padají, mnoho nebo málo, a tu aby se pomýšlelo na to, jak jim pomoci, aby pokleslí úplně nepadli a neleželi, a aby nebyli dotlačeni, ale pozdvíženi tak, aby žádný z nich nezahynul, ale došel dokonalého spasení.

Za čtvrté, aby nezapomínali na dny svého osvětlení, na všechno to, co s nimi ráčil Bůh činit od počátku jejich obrácení, jak je kdy ráčil navštívit v jejich srdcích svou milostí, v kterém věku, zdali v dětství, či když byli odrostlí, nebo ve věku dospělém, mužném, starém či sešlém. V jakých a v jak mnohých byli hříších a bludech. Kudy, jakými cestami je Bůh vedl, jakými a jak mnohými nebezpečnostmi je provedl, nedopustil uškodit jejich dobrým počátkům, ani nedal překazit, aby rostli a rozmáhali se, až je i přivedl k plnosti své pravdy; jak nedopustil a nedopouští, aby v tom polevíli, ale povzbuzoval a povzbuzuje je k práci; v pádech a poklescích jak jim podkládá ruce, na počátku, uprostřed i v dokonání...

Za páté má být péče o to, aby prospívající měli ke svému růstu a dokonalí ke své stálosti v práci i v boji posilu v pokrmu a nápoji. A k tomu ráčil vydat Kristus Pán třetí svátost, a to chléb, osvědčený jako jeho tělo a víno jako jeho krev. Tu věrný služebník má pečovat a starat se o to, aby žádný z nich nepřijímal ten pokrm a nápoj k záhubě, ale každý k novému životu ze zrození Boha, ke svému rozmnožení a posilnění v něm, aby v jeho moci a síle rostl a bral se k předložené naději. Proto se musí pilně přičínit o to, aby každého z nich k tomu připravil, ospalého probudil, nezdravý žaludek napravil, neoděné přioděl svatebním rouchem, více či méně nečisté očistil a všechny krásně umyl, aby byli na duchu i na těle čisti od duchovních poskvrn, a tak je posadil za stůl a v duchovním utěšení s nimi hodoval.

Ještě i tato péče má být o všechny, ať o počínající, prospívající či o dokonalé; jestliže by na koho přišla smrt, nebo se k smrti blížil, s jakou nadějí a s čím bys ho měl poslat k Pánu, jak ho připravit, aby oni, on, ani ty jste nedošli před Bohem hanby, nyní i v den vzkříšení a posledního soudu Páně, ale abys každého v jeho povolání postavil před Pánem dokonalého, neboť svou dokonalost má i dítě ještě nenarozené i narozené i přišlé k plnosti věku...

Již jsem ti zde o tom psal mnoho mimo svou vůli. Neboť když jsem na to pomýšlel, hrozil jsem se toho a zdálo se mi, že bych to ani neuměl vypsát. Ale krátce z toho co jsem sebral, jsem chtěl něco málo napsat do sexterníku a pak to uložit, abych, dal-li by Bůh, o tom napsal hojněji ku potřebě jiných a ne jen tebe samého. Pakli to Bůh potom dá a zanechá jiným, vyspělejším, než jsem já, tak jsem při tom zůstal. Když jsem ti pak začal toto psát, hned to rostlo, a já jsem počal leccos opouštět a psát i na přeskáčku; nebylo to nic platno. Když jsem chtěl něco málo rozložit tobě jako prostému mladému člověku, abys rozuměl, co budeš číst, vždy jsem dále zabředával, až jsem řekl: „Inu, však se může hodit něco i jiným.“ A pak jsem si již pustil uzdu.

Vím, že se nejednomu bude zdát, že jsem psal zbytečně mnoho podle rozdílu lidu Páně počínajícího, prospívajícího nebo dokonalého; že se při nich vždy mluví o jedné a též pravdě a vždy se opakuje tatáž pravda v jiném způsobu.

O tobě a tobě podobných si myslím, že si nebudeš překážet ničím, ani svým nerozuměním. A chci tě vyvarovat, aby sis nedal překážet ani zlými duchy, ani vnukáním ani jinými řečmi. Když v tom budeš pracovat, shleď, že tě Pán osvíti hojněji, než na to nyní můžeš myslit. Neboť člověk roste jak v těle, tak i ve vědění Božím jak při svém

vlastním spasení, tak při jeho službě jiným. A Bůh všechno nezjevuje najednou, ale zvolna, podle věrnosti a práce, aby se mu zjevil vždy předivný v bohatství své milosti a povzbuzoval jej k novým chválám...

Jedině abychom viděli, které věci jsou nám dány od Boha, aby přidal i svaté umění to střežit a sloužit tomu, aby se nemenšilo, ale rostlo a rozmáhalo se více pro potomky Božího lidu, kteří mají po nás přijít na svět; tak aby i oni, až najdou dobrý poklad Božího díla, měli se v čem vzdělávat. A když zemřeme, aby měli z čeho vzdávat chválu Pánu Bohu a když se všichni shledáme v nebeské slávě i v den příchodu Páně, mohli se hojněji radovat a veselit.

Péče o chudé

Mimo péči o spasení se má konat i taková péče věrného pastýře, aby chudí, zvláště ti, kteří by pro čtení a následování pravdy pozbyli svých statečků, buď že jim bylo odebráno nebo zabaveno, byli vypovězeni nebo jim byly zastaveny živnosti, byli opatrováni těmi zámožnějšími v dostatku živobytí, aby se s nimi sdíleli v pokoji z milosti pro odplatu Boží. I sám sluha Páně se v tom stádu Páně dával za příklad a jako svatý Pavel se vydával za služebníka tím, že udílel z toho, co měl z práce svých rukou, nebo z toho, co mu bylo udělováno od věrných z milosti (ne ze zápisu) jako Kristu Pánu a jeho apoštolům; neboť pamatoval na Krista Pána, že on tak činil a svědčil, že je blaženější dávat než brát, a proto že raději jiným rozdělával a sám trpěl nedostatek. I pohodlí se zbavoval, často míval nocleh i na nějaké hoře, na kterou vystoupil. Jiným radil, aby prodávali to, čím vládnou a rozdávali chudým. Svatý Jan radil, aby ten, kdo má dvě sukně, jednu prodal a dal tomu, kdo nemá; aby tak činil i s pokrmem.

A tak věrnému je potřebí pamatovat na řeč Páně: Nechtějte být pečliví o zítřejší den, říkájce: Co budeme jísti, pítí, čím se odívati? Dost buď na denní práci: vyděláš něco, čím se obživíš. Nebeský otec ví, že to potřebuješ i ty, ale chce, abys i ty udělil ze svého tomu, kdo nemá; věříš-li mu, poslechněš ho. A čekáš-li lepší život po smrti, ulehneš-li kde jako Lazar u vrat boháčova domu a nikdo ti nic nedá, až v tom musíš i umřít, na tom si nic bezpochyby nepohoršíš. Budeš-li se mít jinak a nezatajíš to, budou tvé skutky vydávat svědectví, jaká je v tobě víra a naděje v Bohu.

Tolik o péči pastýřské o ovce Božího stáda, zavřeného v ovčinci.

Péče o zašlé a padlé

Má být péče i o ty ovce, které ze stáda buď samy vyšly svedeny buď lahodou světa, žádostí po něm nebo lstí a chytrostí satanovou, která se ukazuje v andělské světlosti nějakých bludů, buď že by pro svou nenapravitelnost a své neposlušensství byly opuštěny, zanechány anebo zjevně vyloučeny. Zdali by bylo možno některé z nich nějak být pomozeno. Tu aby se hledalo příhodné zkoumání buď osobně nebo pomocí jiných, zdali je v nich ještě poznat něco ovčího života, nebo zda dokonce zezvířetěli nebo

zdivočeli a obrátili se v lité šelmy. V kterých by byl ještě znát ovčí život, tam aby se pomáhalo, aby se pilně vyhledávalo, čím by měly být léčeny a především, aby se dostatečně shledalo, jakým neduhem byly postiženy. Bez toho bude lékařství marné, leč by se podařilo náhodou posloužit bez znalosti.

Po rozpoznání nemoci je třeba nejprve sestrojít lék, který by vyčišťoval, to je, co by mohlo sloužit ke skutečnému napravení zkrušeného, poníženého a zarmouceného srdce. Neboť nebude-li srdce dobře napraveno, bude všechno ostatní marné. Nad to nebude nic užitečného a stálého; a člověk nepůjde nikam živě s duchovní ochotou, ale jen jako zaprážené hříbě, když je mrskají, nebo jako vůl, když jej táhnou a ženou, protože musí...

A když by srdce bylo napraveno, je třeba sledovat, ponese-li ovoce, zazelená-li se nebo povadne nebo se občerství a navrátí se k počátku. A mít péči o to, aby do chléva nebylo uvedeno něco, co by jiným ovčím mohlo škodit, nad čím by pastýř potom naříkal a rád se toho zbavil, nemohl by toho dosáhnout a musel by trpět škodu.

Kdyby kdo byl v tom shledán stálým po zkouškách, sluší se o něj pečovat a sloužit k tomu, aby byl žádostiv obnovit Boží smlouvu a přijmout svědectví navracené milosti, tak aby učinil radost sboru Páně i andělům. Potom se sluší dbát na to, aby více nehrěšil a nezapomínal na to, co se mu stalo po druhé jako druhá milost...

Ty, v nichž nebylo znát ovčího života, nechávat a dávat jim pokoj. A i kdyby z nějakého důvodu byli pohnuti a sami to hledali, pěkně odbýt a někdy ukázat nesnadné cesty, po kterých pro svou neoprávněnost nepůjdou. A pakli by kdo šel, aby bylo pro vzdělání jiným to zařídit tak, aby zkoušení bylo i nadále; v prodlení času se všechno zjeví a ukáže...

Péče Kristova o rozptýlené a zajaté od Antikrista

To druhé uvádím napřed, že je svěřeno, poručeno, přikázáno, a ty jsi to přijal a měl přijmout, abys za Krista a spolu s Kristem měl pastýřskou péči o ovce Boží a vedl ty, které jsou rozptýlené, zajaté Antikristem.

O ty sluší pečovat tak, abys pilně pozoroval a naslouchal, zdali by byla někde taková, která by se chtěla Pánu Bohu líbit a činit jeho vůli, kdyby jí bylo oznámeno, co Bůh ráčí mít...

A bude-li táhnout k pravdě jí oznámené, i ty ji postrkuj a přitahuj, tak jako Kristus Pán onu Kananejskou!

Když nebude táhnout sama, netáhni ji ani ty, uváděje hrůzy Boží, abys jich užíval ne od sebe, ale od Boha, z jeho milosti, služebných slov z Písem a ze soudů Božích. Nech je tak, dej jim pokoj, totiž takovým. Ale bdí nad nimi, k čemu se budou mít, a pokud v nich shledáš známky Božího života, neopouštěj je! A pilně se střež, abys svými úvahami nebyl zaveden napravo nebo nalevo, abys nepřijímal ani neopouštěl žádného. Jinak bez viny nebudeš, ať tomu rozumíš či nerozumíš! Proč nerozumíš? Snad nevěříš a nesnažíš se porozumět? Bez pochyby proto, že jsi zajatý tvrdostí svého

srdce zkaženého hříchem a vedeš sám sebe špatně, když se jím řídíš. Proto měj bázeň před Bohem! ...

Ne abys je měl získat tím, že bys jim činil něco vhod a zaměřoval se podle přivětivých, družných, účinných zvyků světského milování ve výmluvnosti, veselosti a jiném, aby tě chválili a oblibovali si tě tak nad jiné, to nehledej a nežádej, protože to není chůze podle Krista, ale podle těla a světa. Zplodil bys tak Bohu tělesné syny a dcery. Kdyby totiž na ně přišlo vedro pokušení, tak by zahynulo to, čím jsi je ty získal, nevydrží to, i kdyby se drželi dlouhou dobu... Ty se nesnaž zalíbit se žádnému člověku, jen aby ses líbil pravdou života Kristova...

Hleď kázat více svým konáním nežli samým jazykem. Když se to někomu na tobě bude líbit a Bůh hne jeho srdcem, najde tě nebo někoho z tvých účastníků. Neutají se to v něm, nedá pokoje, bude se ptát po cestě Boží.

Těch, kteří se protíví ani nevědí čemu, se velmi neděš, ačkoli bývají horší než jiní. Ale snaž se o to, mohl-li bys jim posloužit ku pokání. Ale těch, kdo se ve zlosti protíví proti známému dobrému, protože se jim překází v jejich předsevzetích, se stráž, a utíkej co nejdál můžeš, abys jim v ruce nepadl.

Otevřel-li by kdy a kde Bůh dveře ke kázání svého slova, tu se sluší hlásat pravdu a nemlčet, buď jak buď, s protivenstvím i jinak, a volat na ty, kdo se bojí Boha, aby vyšli ze spolčování s Antikristem a šli do shromáždění a v jednotu jména pravdy Kristovy a zde se spolu vzdělávali v jednotu jména pravdy Kristovy.

Milosrdenství Páně se vztahuje na ty, kteří se ho bojí. V každém národu, kdo se bojí Boha a činí spravedlnost, je mu vzácný. Proto se tyto sluší hledat, a opouštět rozpuštělé, kteří nechtějí slyšet pravdu, ale kteří si přejí, aby se jim mluvily příjemné věci, které by je nezarmucovaly, nepůsobily jim nepokoj, ale aby v tom, v čem jsou, mohli zůstat.

Tato péče o rozptýlené a svedené ovce nemá být podle lidského způsobu, ale podle Kristova. Nebo tak je o Kristu psáno, že bude hledat ztracené ovce a že je shromáždí, „do náručí svého shromáždí jehňátka, a v klíně svém je ponese, březí pak pozenáhlou povede“. O Antikristu je pověděno, že ztracené hledat nebude, opuštěné nenavštíví, polámané hojit nebude...

Proto když Bůh obnovení církve v Jednotě bratrské učinil, i tuto péči o rozptýlené ovce obnovil, tak že hned od počátku, kde se o kom dověděli, že by se rád Pánu Bohu líbil, k němu mnoho mil šli z jednoho kraje do druhého, ba i do druhé země. A tak se spolu shromážděovali, což ani my nyní opouštět nemáme, ale jako i Kristus ztracené ovce hledat...

K veliké důstojnosti jsi přišel, hled' tedy a buď pilný, abys tu milost nevzal nadarmo, ale věrně s Pánem pečoval o Boží ovce. A jako si jich on tak draze vážil, že až pro ně i svůj život ztratil, tak abys ty si vážil nejen všech spolu, ale abys i každou jednotlivou postavil v dokonalosti... chceš-li se z nich v den příchodu Páně spolu s ním radovat nad radost ze svého spasení a za práci vzít od Otce nebeského hojnou odplatu...

O Slovu Božím, daném jako dar od Krista Pána služebníkům a svěřeném k službě.

Za druhé je svěřeno, v moc dáno i poručeno Slovo Boží, abys je rozséval jak símě dobré a nejlepší i výborné předně domácím víry, potom i těm, kteří jsou vně...

Tím sloužit je povinen věrný sluha Páně podle potřeby spasení lidu již zmíněného se vši snažností, jak by kdy na který čas někteří nebo některý z nich jednotlivě ho potřebovali, tak aby před nimi žádnou radu Boží spasitelné vůle nezatajoval, ale všechno jim v potřebný čas oznámil, aby neměli výmluvy, že to nevěděli, neznali, nerozuměli, a služebník nebyl obviňován ani od nich ani od Boha, že mlčel a nezjevil jim Boží vůli.

Sluší se, aby toto slovo mluvil jako slovo královské, ano mnohem a nesmírně více, beze strachu, s mnohým doufáním, ne jako posel lidský, panský, knížecí, královský, císařský, ale Boží, věčného, všemohoucího, nejmoudřejšího a nejlepšího Pána všech panovníků, králů, knížat, císařů.

Nesmíš hledět na to, kdo jsi ty podle těla a podle světa. Ani na to, komu máš Slovo mluvit. Ať jsou chudí nebo bohatí, učené nebo neučené, urozené nebo neurozené, vzácné nebo opovrhované, rytíři, knížata, páni a kdokoli – ale na to, kdo a co je ten, který tě poslal, jehož slovo k nim neseš...

Zde se tobě nebude potřebit o něco starat, ani se na tom zastavit jako někteří, Mojžíš, Jeremiáš, Izaiáš, že nejsi výmluvný a neumíš mluvit, ale je potřebí se starat jen o to, co máš mluvit, jaká je Boží vůle při tom a jaká při jiném, aby sis jí byl jist, že tak Bůh chce a ne jinaké, a říkal Pánu: „Aj, hotov jsem, co rozkážeš, Pane, všechno učiním!“ Není potřebí ani myslet na to, jak to kdo bude přijímat, přijmou-li čili nic, a co z toho vzejde. Jako se o to staral Jonáš i jiní, ale svěřoval to Bohu a Duchu jeho, aby, v kom chce, užitek dělal, srdce otvíraje neb zatvrzuje, stále neb na čas zatvrdel jako u faraona a těch, jenž na skálu bývají rozséváni...

Sluší se všelijakým způsobem vystříhat, abys nebyl lidským pochlebníkem, a lidem se líbit nehleděl, ale jen Bohu, ani od lidí pro svou službu chválu nehledal, abys nebyl účastníkem těch, o kterých je psáno: „měkčejší nad olej řeči (hříšníka)“ (Ž 55,12) a opět: „Běda těm, kteříž šíjí polštářky pod každý loket člověka!“ (Ez 13,18)...

Sluší se jim také sloužit ne lehkomyšlně, se smíchem, žerty, s pohráváním aneb jako s nějakou obecnou řečí, ale vážně v postavě, v řeči i v každém slově, tak aby bylo známo, že ne své, ne lidské slovo mluvíš, ale Boží. A lid aby rozuměl a rozdíl činil, kdy k nim mluvíš jako jejich dobrý přítel a kdy jako sluha Páně z jeho moci a k potřebě jejich spasení...

Mímo toto všechno, jestliže někdy někdo nebo někteří tě nebudou chtít ve tvé službě přijímat, ale budou se pohoršovat, pilně pozoruj světlým a ne šilhavým okem proč tomu tak je, zdali ne kvůli nějakému tvému hříchu. Kdybys tím byl vinen, jsi dlužný to napravit pokáním. Nebo je to proto, že jsi obyčejný, neučený člověk: Pak si vzpomeň na Pána i na jeho apoštoly, že i oni takoví byli, musíš to strpět...

Věrný sluha Páně je povinen přímo se postavit proti těm, kteří by se stavěli proti pravdě jistého a čistého slova Páně a jemu vzdorovali. Ty je třeba přivést k zahanbení i k potupě, aby se protivit přestali. Avšak střídmě, v Boží prostotě, bez nezřízených nadřívání, objevujících se napravo i nalevo...

Také sluší ne hned zoufat nad těmi, kteří by tě ne vždy v každém slovu přijímali a hned rychle říkat: „Nebude z nich nebo z něho nic!“, ale být trpělivý a očekávat na ně dlouho, na někoho v něčem několik let, až by sobě porozuměli a k sobě přišli. Ta ctnost, dlouhočekání, je potřebná, v níž se i Bůh velebí, že je trpělivý a dlouhočekající, shovívající nad zlostí, nechce, aby někdo zahynul...

Také v evangeliu je chválen ten, kterýž řekl, že na vinici nepůjde a potom šel, a ne ten, kterýž řekl, že půjde, a potom nešel.

Který správce toto nezná a neumí přehlížet lidské nemoci, s mlčením mnoho promíjet, v dobré obracet ani lítostivě posuzovat, ale vše v kořist žene, podle toho soudí i potupuje, ten nemůže dobře spravovat. Kdyby ovšem chtěl vinu svádět na jiného a sháněl si svědky, nic se tím nenadělá než nezhojitelných ran srdce, hořkostí, zlých domněn, podezření, nelásky, šitění se jedni druhých i tebe a tajných reptání jedněch proti druhým...

O kázání slova Božího.

Toto pak slovo Páně příslahuje se někdy v kázání, někdy v rozmlouvání obecném nebo zvláštním, někdy v obecných radách nebo zvláštních a ve vyučování, někdy ve zpívání duchovních písní, někdy ve čtení Písem a nebo v poskytnutí něčeho k přečtení, ano i dopisem.

O čemž o každém zvláště zde nemíním psát. Dotknu se krátce jen kázání a při tom na vše napíši nějakou obecnou zprávu.

Když bys již pak měl kázat, tu je zapotřebí nejprve před sebe vzít záznamy a pilně do nich nahlédnout. A to tato: Abys svou mysl přehlédl všechen ten lid, jemuž máš kázat, kdo tu budou, jací posluchači, a tu rozsoudil i vyhledal obecné potřeby všech, přítomné nebo budoucí a blížíící se, zjevné nebo tajné... A dosti práce bude, abys to sobě uměl v krátkou summu shromáždit.

Když pak již budeš vědět potřeby, hned se zatím ohlédej, co se na ten čas čítá, jaké Písmo buď prorocké, buď evangelijní, buď apoštolské anebo co by se mohlo pořádně číst, sám sobě něco najdi. A hledej v to, což bys z toho mohl vzít, aby, když o tom mluvíš, mohl naplnit potřeby posluchačů, které vedou ke spáse...

Kde se kázání děje podle pravdy k potřebě lidí, tu se myšlení a tajnosti lidských srdcí vyjevují, neb se dotýká jejich svědomí. Kdo jsou synové pravdy, vše přijímají, sladké i hořké. Jiní odsuzují, vzpírají se, oškliví si, vyhledávají a sbírají chyby ve slovech, tva-rech, způsobech. Jiní se protiví, obracejí ve zlé, vykládají, jak se to všechno dělo i při nejvyšším kazateli Kristu Ježíši a je zapsáno k našemu potěšení...

Toto se předně a zaprvé sluší vždycky dbát při každém přisluhování slova Páně, čeho kdy potřebuje přítomný lid nebo člověk, jemuž se má sloužit, nemá-li se sloužit do větru a má-li se způsobit spasitelný užitek. Nebo ti do větru mluví a slova jako prach vysypají, tref se k čemu tref a zplod' co zplod', obilí nebo nějaké bodláčí, anebo buď z toho něco nebo nebuď, zvláště při kázání, kteří neznají potřebu lidí, ano ani ji znát dbají a chtějí. A nyní nastalo, aby se to pokládalo za antikristovství anebo za zbytečnou věc a marné zaměstnání a za obtěžování, totiž lid vyslýchat, jej prohlédat, o jeho jednání i o svědomí vědět.

Mnozí to poroučejí dělat nižším, méně vyučeným, že sami mají toho dost když kází. A toho kázání bude dohromady jednou nebo dvakrát za týden. Ale k čemu má kázání připravovat, když o lidu neví? Bude rozsívat jen nějaké názory, jako plevy, které se podobají zrnu tak, že když letí, podle jeho tvaru se zdá, že letí přecistě obilí. Když se pak projdeš k osení, které vyrůstá, nenajdeš nic jiného než holá místa a někde bodláčí...

Musím k tomu dodat i toto: jak i naši jáhnové a také podjáhnové, mají užitečně kázat a slovem posloužit, když o lidu nevědí a nerozumí mu, mnozí nerozumí ještě ani sami sobě? Vzdělanému a zkušenému správci budou víc překážet než pomáhat, ať jsou nevím jak výmluvní a v řeči sběhlí a slibní. Proto za našich předků jáhnové a pomocníci ve sborech kázání nepřipravovali, ale jen připomínali, co od starších nebo od správce slýchávali, co jim mluvíváli a mluvívají...

Ale za našich časů se z nerozumu vše zvrhlo, a již podjáhnové, ba i jiní sestavují kázání, která se podobají jejich staršímu a napodobují vlastnosti ustanoveného pastýře stáda v mluvě, postavě a jako v přísloví se do jeho bot obouvají a jako opice do všeho oblékají. A to Bůh nyní trestá a bude chtít napravit, když již dopustil, že ta obyčejná kázání skončila.

A tak: Rozhlédni se velmi pilně, jestli najdeš jaké písně i spisy nad bratrské, aby vzdělávaly vnitřní duchovní pravý život podle Krista a jeho obrazu...

Avšak poslyš, můj milý bratříčku, povím ti veliké tajemství! Když tak budeš činit, nemnozí se k tobě potáhnou. A kteří půjdou? Ti, kteří budou zbožní. Budou z jedné strany rádi a vděční, z druhé strany se tě budou bát, lekat, děsit, půjdou k tobě se sebezapřením. Jiní se od tebe vzdálí tak daleko, jak jen budou moci a budou od tebe utíkat. Nebo Boží pravda je našemu tělesnému životu jako břitký meč, ostré kopí, dokonalý zabiják. Proto se musíš připravit v trpělivosti jako do zbroje. Jestliže se na tebe rozhněvá i dobrý, upřímný, věrný, svatý, když je přemožen tělem, třeba ti i vynadá, ještě se spokoj s tím, že ti nedá pohlavek! Bude potom tomu rád, zvláště v den příchodu Páně, když uvidí, žeš jemu věrně sloužil k spasení, vůbec při tom nelituje jeho ani sebe. Velikou chválu budeš mít za svou trpělivost. Viz Boha Otce i jeho Syna: však si naši nevděčností (nepříjemností) nic nenechá překazit, ale přece nám slouží a nás neopouští. Je to však těžká věc, činit všechno pro budoucí čest a věčnou chválu. Musí tu být velká moc a síla pravé naděje...

Kdo má čím sloužit, musí to také mít. Mají-li služebníci sloužit pravdou slova, musí jí tedy být naplněni, aby podle ní mysleli i rozuměli i mluvili, ano také i činili.

A to dvojí dohromady Kristus Pán k službě slova zřídil: Zaprvé aby slouženo bylo výmluvností, zadruhé příkladem. Proto apoštolé psali řkouce: „Tak mluvte a tak číňte! Buďte příkladem stádu!“ A opět: „Následovníci naši buďte, jako i my Kristovi...“

Drahou věc sis vzal, veliké věci jsi služebník; uměj být za to vděčný, vážně se tím se svatou bázní i se vši uctivostí zaobírej a věrně služ, neboť bude za to na věčnosti dána bohatá a slavná odplata!

Chléb tento, ať slouží tebe /
smrti paně zvěstuje do tmy /
nepřijde. To až po chléb
oto Křtyku: Čeho by potěchy
v hořce vjívání těla u křme
paně v svátosti.

Paně Bůh přivede k tebe
světla křivak a vlní své
křivěčím vpravdě pra-
voty a poty své Hně.

Dokonalno v očištění
života v smrti / dne 44
měsíce dubna : a počtu okolo
dne 44 in měsíce března :
leta paně 4. 5. 6. 2.

PRAVDĚPODOBNÝ RUKOPIS AUGUSTŮV
POSLEDNÍ STRANA TRAKTÁTU „SMYSL KRISTUOW
SWÁTOSTI . . .“

O modlitbách Kristových, které dává darem služebníkům, aby jimi vzdělávali svatou církev.

Za třetí jsi přijal a měl přijmout k sobě svým srdcem a svědomím, co ti bylo dáno a svěřeno, a mělo být, aby ses za Krista Pána, Vykupitele svého i lidu, spolu s ním se také modlil s dobrořečením a s chvalami i s díků činěním Bohu Otci za jeho lid, který si vykoupil, který mu byl Otcem dán za dědictví, tak jak čteš, že to apoštolové činívali a to pokládali za povinnost svého úřadu. Jak v jedné chvíli jednovorně řekli: „My modlitby a služby slova pilni budeme.“

Nebo jako ke službě slova, tak i k modlitbě je postavil a na to jim učinil i zvláštní zaslíbení, když řekl: „Ne vy jste vyvolili mne, ale já jsem vás vyvolil a postavil jsem vás, abyste šli a užitek přinesli a užitek váš aby zůstal, a zač byste koli prosili Otce ve jménu mém, dal vám.“ ...

K této povinnosti se má stavět věrný sluha Páně ne studeně, ani jako otrok otrocky, ale horlivě a vroucně, jako vlastní úd Kristův...

Tyto povinnosti rozmnožují se podle věrného, pilného a bedlivého i snažného pečování nad stádem Páně, o čemž bylo napřed v prvním článku, aby věrný služebník, pozorující všechny i každého jednotlivě, buď z lidí počínajících, buď z prospívajících, buď z dokonalých, i z těch, kteří jsou mimo, čeho je jim kdy k spasení zapotřebí, aby se i za to modlil a při tom si i všimal, co s nimi milý Bůh činí dobrého, jakými je, i každého z nich, milostmi a dary (rozuměj: ke spasení) naplňuje, aby z toho věrný služebník měl radost, Bohu dobrořečil, Boha chválil, velebil a lid k těmto povzbuzoval.

V tom se nám i sám kníže všech služebníků vydal za příklad, když plnil poselství Otce, že často rozpustil zástupy a učedníky od sebe odeslal, sám odcházel k modlitbě v soukromá místa na hory, do zahrady a tam v ní přes noc setrval. Nebo on je tím, o němž je psáno, že nenechal svá víčka usnout, se svým srdcem v noci rozmlouval, o půlnoci vstával, před svítáním dříve než strážní Boha předcházel. Ráno, večer, v poledne Bohu nedal pokoje a svým sluhům téhož Ducha uděluje, aby mu v tom byli podobní a byli jeho následovníci...

Obrazně kněžím přikázáno, aby oheň na oltáři ustavičně chovali a opatrovali, aby vždy ve dne i v noci hořel a nikdy nevyhasl a aby z něho byly oběti zapalovány...

Mohlo by se mnoho psát o tom, čím a jak bys k tomu měl sám sobě příslužovat. Ale když si to v srdce správně složíš, že je to tvá povinnost, a budeš vykonávat věrnou péči o lid a nebudeš dávat místo marným myšlenkám, které tomu odporují, Duch svatý, který tuto pravdu působí, tě vyučí podle okamžité potřeby mnohem více, než bych to mohl vypsát já, dokonce na to pomyslet. Tomu se to svěřuje a svěřovat má, bez něhož nejdostatečnější služba, psaná i mluvená, jalová zůstane...

Bůh, plný milosrdenství, se rozhodl tyto modlitby mezi námi v Jednotě obnovit tak jako i jiné pravdy víry a k nim připravit i službu, Knížky kněžských modliteb, jako

voziček dětem, aby se v něm učili chodit. Ale velice uboze se toho užívá. Dej Bůh, abychom se i v tom napravovali a obdrželi vzrůst a služebné pomoci k tomu užívali, jí nepohrdali a jedni druhým sloužili svatou příkladností! Amen.

Když budeš myslet na tyto věci a povinnosti svého úřadu, rozmnoží se v tobě i modlitby za svou osobu. Když uvidíš mnohou milost, která ti byla dána a na druhou stranu svou nehodnost, nestatečnost i zpozdilost, mnohá opuštění, nemožnosti a jiné, ustane i tělesné veselí a kratochvilení. Neb psáno jest, že kdo zachovává Zákon, rozmnožuje modlitby.

O Kristově soudu apoštolských stolic daném darem a svěřeném služebníkům, aby spravovali znovuzrozené Boží syny.

Za čtvrté ti bylo dáno a mělo být svěřeno, a tys měl pro své svědomí přijmout, abys spolu s Kristem a za Krista měl a vykonával, podle poručení jeho Synu, soud nad lidem izraelským nového narození, vyvoleného Božího pokolení. O čem se říká: „Aniž Otec koho soudí, ale všecken soud dal Synu.“ (J 5,22)

A ten soud není věcí světských, tělesných, zemských, o obživě, ale nebeských, duchovních, jimiž a v nichž máme být živi Bohu – jmenovitě soud povinné spravedlnosti k Bohu i k bližním, celé, plné, dokonalé, příkázáními i zákazy Božími oznámené a dosvědčené proroky Krista Pána, jeho apoštoly pak vysvětlené...

Zde věrný sluha má ten soud konat, ano hned jej má mít ve svém duchu, aby rozeznával mezi pravdou a každou pravdou, buď podstatnou buď služebnou či případnou, ve všech jejích dílcích větších i menších, tak jak se ona v nich do široka rozlévá... Avšak věrný sluha má skrze přezkušování vyhledávat soudem, jaká je vůle Boží dobrá, libá a dokonalá, aby věděl, čeho se má přidržet a k čemu i Boží lid vést, na čem si zakládat atd. Píši slovy apoštolskými, abys je za oprávněná považoval a já o tom nemusel mnoho psát.

A at' i toto napovím: rozeznání té celé pravdy je nutné z potřeby, jak je v které své částce pravda v Bohu, jak ve stvoření nebeském i zemském, jak v Kristu, jak v těch, kteří na Kristu mají účast. Jak je pravda v které své částce v Kristově duchu, jeho těle a údech, jak být má i může a jak ji Bůh chce mít. O tom máš dokonalý spis, který se nazývá: *O spravedlnosti z víry*, tedy: Co je kdy a pokud až ctností a dobrým skutkem, co je zase hříchem. Co je lidem kdy dobrého, užitečného, co zaslouží pochvalu před Bohem i lidmi. Také co je škodlivého, potupného, ohyzdného a co nebezpečného... Tomu ku pomoci máš případné soudy gruntovně vypsane. Jednak v *Dialogu*, v kapitole O padlých po přijaté milosti. Za druhé ve spisu *O pokání*. Za třetí ve *Zprávách kněžských*. A o tom říká Bůh skrze proroka: Jestliže budeš umět rozlišit mezi čistým a nečistým, budeš jako ústa má. (Jer 15,19)

Pak i rozlišovat mezi ovci a ovci, mezi lidem došlým a nedošlým pravdy nového narození. Mezi městem Božím, v kterém se děje čistá Boží pocta a městem, v němž

se děje modloslužba. To jest, mezi Jednotou a jednotou, mezi chrámem vyčištěným a chrámem poskvrněným, zpustlým, plným ohavnosti...

To znamená každého člověka znát, jaký je bratr nebo sestra... kteří jsou hodni, aby přijali a užívali Boží svědectví, a kteří k odložení, pozanechání a kteří mají být trestáni... – kdo jsou hodni stolu Páně, kdo jinak, kdo jsou hodni ke kterým službám ve sboru, kteří mají a hodí se, aby vstoupili v manželský stav...

A v tom se nyní svět, který sám sebe poslouchá a miluje, nejvíce svádí a oklamává, když i v jménu Kristově a jeho církve pravdu svatého čtení ke svým svodům užívá.

Ani se také nesluší vykonávat soud podle své vůle, zalíbení a náchylnosti nebo zase z oškřivosti, nechutí nebo z nějaké jiné své příčiny, nebo aby to bylo kvůli cizím lidem, na jejich přání a prosby, nebo že by za to dali odměnu. Ale také nikoliv ze strachu, protože pak bys nebyl věrný služebník Pána, ale byl bys sám svůj, chodil bys podle své vůle a podle vůle jiných lidí, tím by ses nechal vést sem i tam. Abyš mohl povědět jak svému svědomí, tak i svým vnějším nepřítelům, tak jako náš vůdce, Pán a Král řekl: „Sám od sebe nemohu dělat nic; jak mi Bůh přikazuje, tak soudím, a můj soud je spravedlivý, neboť nehledám vůli svou, ale vůli toho, který mě poslal“ (J 5, 30) ...

Ne to si zasluhuje chválu nebo potupu, co lidé chválí nebo potupují, ale to si zasluhuje chválu i potupu, co Bůh chválí nebo co potupuje. A ti, kdož jsou jeho, jsou s ním jednoho ducha, myslí, srdce, úmyslu a tím se řídí...

Protože ten soud není lidský a náš, ale je Boží a Kristův, proto musíme hledět na to, abychom se od jeho soudů neodchylovali ani napravo ani nalevo. A Boží soud není jako lidský soud, totiž podle vnějšího zdání, ale podle pravdy. Proto říká Kristus Pán: „Nesud'te podle osoby, ale spravedlivý soud sud'te“ (J 7,24 – *ČEP: Nesud'te podle zdání*)...

Má pak Boží lid být souzen ve svém svědomí a ve svém jednání na tomto světě... Žádnému nemáš odpouštět hříchy, komu jich neodpouští Bůh, ani je také zadržovat, komu je on nezadržuje, žádného nepřijímat ani nevylučovat, koho on nepřijímá a nevylučuje atd. ...

Tak jednali i apoštolé a neřídili se podle lidí, ale dávali pozor na zákon srdce, víry, lásky, naděje a podle toho je považovali za syny a dcery Boží, nebo zase podle nepravosti srdce, projeveného ve skutcích, za syny ďáblovy...

Hleď, abys žádného nesoudil podle lidských zpráv a domněnek, ale pouze a jen podle zprávy toho, kdo sám za sebe vypovídá.

Ani neměj zvyk silně se dobývat na toho, na koho se jeho vlastní svědomí nedobývá. Svěť to Duchu svatému, vždyť je to jeho dílo. Ale můžeš k tomu slovy posloužit a očekávat, co bude dělat. Protože jsou zde nebezpečné věci, tajnosti lidských srdcí.

Často ani dobrý, upřímný, věrný člověk sám svému srdci nerozumí a rozumět nemůže...

Sluší se, abychom pamatovali na to, že my nejsme páni lidí, natož jejich srdcí, ale služebníci. Služme a nejednejme jako páni, kteří se závazky a zaklínáním, s pohrůzkami nebo s nějakým naříkáním a sliby vytahují lidské tajnosti o nevěře jedněch k druhým.

Ale jestliže by někdo chtěl, veden bázní Boží a ne lidskou a nebo jinou příčinou tělesnou či světskou, rád otevřít své svědomí a neuměl by to, nebo kvůli svému studu a hanbě či přílišné bázní ze soudu Božího by to nesměl a nemohl povědět, s tím se sluší mít lítost a napomoci mu, aby to, co chce, mohl vykonat.

Ani není zapotřebí zcela všechno vždycky slyšet nebo se na to vyptávat, než jen tolik, kolik vyžaduje potřeba k posouzení, abys jej mohl udělat bez omylu. Pochop, co je v srdci, a když porozumíš, řekni: „Nu, to stačí, přijímám to od tebe, porozuměl jsem, co potřebuješ, již širší zprávy nepotřebuji, už není zapotřebí, abys co dále vypravoval. Protože na tom vyprávění nezáleží tvé spasení, není ani možné všechno vypovědět.“ Mnozí jsou znepokojeni tím, že ještě tohoto nebo ještě onoho nepověděli a divně se tím uvnitř užívají. Musí z toho být vyváděni a vyučováni, aby soudy s důvěrou bez posuzování přijímali a s nimi se spokojili...

Lidem, kteří jsou naplněni zármutkem a těžkostmi, kteří nevědí, co si počít a kam se utéci, když se na tebe obrátí, musíš jim vyjít vstříc a dovolit, aby si ti postýskali a vyplakali se před tebou...

Musíš se se zarmoucenými rmoutit, s plačícími plakat a s tím je i potěšovat slovem Boží naděje...

Ty se spokoj s tím, že jsou to lidé, kteří se bojí Boha, třesoucí se před jeho slovy, jich se děsíci a kteří dříve byli vždy věrní a poslušní a učiní, co řekneš, ale zdá se jim, že nebudou spaseni – ty je vážně, pobožně ubezpeč spasením, ne od sebe, ale od Boha! Když ti řeknou, že tomu nemůžou věřit, pověz: „Věř nebo nevěř, copak ty zastavíš Boží rozhodnutí svým nevěřením nebo jej zase na sebe strhneš a podle své vůle připravíš svým věřením? Já mluvím i dosvědčuji co vím. A když jsi ty se mnou a s ostatními věrnými společně v jednom těle, co jeden úd nemůže nebo nemá, to může a má jiný. A kdybychom něčeho všichni neměli, jakože mnohé nemáme, však naše hlava, kterou je Kristus, v nás a mezi námi vtělený Duchem svatým i křtem, všechno má. Inu, je dost na tom, že nevěřím-li já, věří jiný za mne; nemiluji-li, miluje onen a Kristus nad všechny. Když nevěříš, věřím já, tvůj společník, nemůžeš se ode mne odloučit. A kdyby ses i odloučil, já se od tebe neodloučím, udělej ty z toho, co chceš. A tím jsem si dobře jistý, že se ode mne a od mých milých druhů Kristus neodloučí.“ ...

Také i toto musím připsat k napomenutí. Tajnost povinen jsi pod svědomím své duše zachovat, abys toho žádnému nezjevoval, kdo se z čeho zpovídá. Ani svým bratřím starším, ani jejich staršímu. Kdyby ses pak měl s nimi radit o některém člověku, tedy nevyjevuj, o kterou osobu se jedná...

Pane Bože, očisti, co je nečisté, naprav, co je nedokonalé, uzdrav neduživého, vyuč neumělého, sehní, co je vysokého, napřím, co je křivolaké, obnov, co je zastaralé, navrať, co je opuštěné a přidej, co je nám i potomkům našim potřebné! Utvrď, co by kde mdlé bylo a odvrhni, je-li co zbytečné, aby Tvé království bylo spravováno v spravedlnosti podle Tvé dobré libé vůle, nyní i potom, a oběti chval, díkůčinění, dobrořečení se dály Tvému svatému jménu bez přestání! Amen. ...

O správcovství Boží milosti a darů skrze svátosti, za dar danému a svěřenému služebníků ke vzdělání svatých.

Páté a poslední: bylo ti dáno a svěřeno, co jsi přijal a přijmout měl, abys spolu s Kristem Pánem a za Krista Pána, na jeho místě v jeho Duchu svatém podával skrze svátosti aneb viditelná a pozorovatelná znamení milostí a zaslíbených darů a dosvědčovaných od Boha Otce a Krista, jeho Syna, lidu, který přichází ke Kristu Pánu a věří v něho. A to jest správcovství Kristovo, o němž řekl Petrovi i všem jiným apoštolům, když je učil, aby v tom byli bdělí, když řekl: „Když Pán ustanovuje nad svým služebnictvem správce, aby jim včas rozdělil pokrm, který správce je věrný a rozumný? Blaze tomu služebníku, kterého pán při svém příchodu nalezne, že tak činí.“ (L 12, 42.43)

Ty pak milosti a dary udílíš se těmi služebnostmi, které jsou nazvány svátostmi. Jednak vodou, a to se nazývá křest, svátost první. Za druhé chlebem a kalichem Páně, a to se nazývá stůl Páně, jeho tělo a krev, svátost druhá. Za třetí vzkládáním rukou, jednak na křtěné a to se nazývá biřm, svátost třetí, pak na povstalé z pádu po přijaté milosti, a to se nazývá rozhrěšení nebo rozvázání, svátost čtvrtá, pokání. Za třetí se vzkládají ruce na povolané a vyvolené ke služebnictví Pánu, a to se nazývá svěcení kněží nebo kněžství, svátost pátá. Za čtvrté vzkládání rukou na nemocné místo mazání olejem, a to se nazývá svátost sedmá, poslední. Šestá svátost se nazývá manželství a ta je oddávání ke svátosti manželství. To je posvěcování k tomu, aby byli svatými čistými manželi a ne ohyzdnými, mrzutými jako pohané a neznabohové. A ta je vyzdvížena od starších církve. Všechny jiné mají svůj původ od Krista Pána a od něj jsou přijaty. A ty všechny dohromady se v římské církvi nazývají sedmero svátostí. (Pozn: Jednota uznávala sedm svátostí až do smrti B. Lukáše, po roce 1530 přijala reformační pojetí, pouze dvě svátosti. Proč zde Augusta vypočítává svátosti podle katolického zvyku, není zřejmé.)

Služebník je u nich povinen znát, k čemu která je zřízena a ustanovena, k jaké službě, jakou a kterou zaslíbenou milostí a dosvědčenou od Boha Otce a od jeho Syna, kterým lidem a kterého daru – když při nich nechce bloudit a je zle užívat, ke zlému užití neuvést a jimi přisluhovat ne potmě, ale ve světle Ducha Páně, aby věděl kdy, co komu, pokud, čím dává nebo nedává. Má dávat, ale také má nedávat, aby i ten, komu dává, věděl neomylně a bez svodů, co přijímá a co požívá a co ne. Aby to věděl podle jistého slova Páně a jeho usouzení a záměru...

Toto jen ti při nich oznámím, že když se jimi slouží, ať je to kdekoliv, vždycky se jimi má sloužit podle smlouvy Boží, aby při nich obnovena byla...

Tou příčinou služebnosti aneb svátosti latinským a nebo vlašským jazykem jsou nazvány sacramenta, takže v nich zaznívá, jakoby řekl „svatá znamení zaručených závazků nebo smluv“. Podle toho theologové vykládají, že jsou to svatá znamení svatých Božích věcí, milostí Božích, a to těch, které jsou obsaženy v nové smlouvě Boží, k nimž Bůh zavazuje sám sebe i lid, podle svých zákonů, daných lidu do jejich srdce...

Tyto smlouvy o pravdách a zákonech víry mají být kázány, aby je lid znal, jimi se utvzoval ve vůli Boží, k jejich plnění se povzbuzoval a jako ostruhou pobízel, říkáje: „Tak jsme to Pánu Bohu i svatým jeho přiznali, na to jsme si podali své pravice,“ jak jsem často od mnohých slýchal při počátku mého přestupu k Bratrům. Nyní už se o tom mnoho nemluví, je o tom ticho. Kdo je tím vinen? My, neuměli služebníci, v tom umdlévající!

Dej to milý Bůh, abychom toto, i jiné, což je potřebné, přivedli k nápravě dříve nežli zemřeme! Abychom i v tomto zanechali svým potomkům dobrý příklad a s pravým duchovním potěšením odcházeli z tohoto hříšného a bídného světa, říkáje: „Viděly mé oči tvé spasení, které jsi připravil před tváří všech těch, kteří tě poznali a poznávají i poznávají budou, aby oni tomu spasení sloužili a zachovávali jej i setrvali v něm až do konce!“

Dej již, Pane, s pokojem odpočinutí duši mé, spolu se tvým milým Synem Kristem Ježíšem v jeho rozkošném příbytku! Amen.

Dosvědčení s napomenutím

Nuže, můj milý synu, již jsem dokonal tak zběžně od ruky tento první článek o tvém úřadu, kterýs přijal a měl přijmout. Pracoval jsem na něm jak jsem kdy k tomu měl čas a byl schopen, s nejedněmi překážkami... Tudy mi mnoho čistých, potřebných částí z paměti uniklo a ucházelo, potom jsem se k tomu zase nemohl vrátit. A ne jednou jsem toho litoval, že jsem se v to dal a několikrát jsem si se stýskáním říkal: „Proč jsem se já do toho jednou dal?“ ...

Protož mi musíš ty, i každý, kdo by se s tím setkal, nemít za zlé, že nenajdeš všechno, co bych chtěl a že ne všechno je položeno na svém místě, že není dost předloženo důvodů i slov, jako by ta věc zlekována byla. ...

Co jsi započal, konej, a co je nám zapotřebí, to nám dávej! A budeme Tě jistě, věř mi, můj milý Otče, chválit. I pro potomky, kteří mají přijít po nás, aby i oni Tě po nás chválili! Učin to, můj nejmilejší Otče, a naplň nad to, za co umíme i můžeme Tebe prosit! ... A odpusť, můj milý Tatičku, že tak mnoho před tebou mluvím! Kam se máme podít, ty sám znáš. S Tebou rozmlouvat v našich úzkostech jsou naše rozkoše. Buď milostiv nám hříšným, amen, a prosím, neměj mi to za zlé! Amen.

Nu, asi jsem zde přes meze převoral! Duch rozdílený Bohem neví, co má konat, jsa v trojnásobném žaláři: v těle, v světě, v koutě i s tělem. Na nic nepamatuje, ani na řády nebo pravidla a míry. Nesmíš mi to, můj synu, mít za zlé a musíš to ke svému dobrému obrátit, k téže žádosti se zapaluje, jako spoluúd jednoho těla, posvěcený k zápalné oběti Bohu...

Dá-li mi Bůh, abych živ byl, jsem připraven potom doplnit toto i další. A jestli to svěří někomu jinému a k tomu jej povzbudí, vše dobře, ze všeho buď jeho milosti chvála jako Otcí, nejvyššímu opatřiteli všech věků!

Konec.

*Teprve v čtvrtý den po svatém Mikuláši toto připsáno po vobědích.
Tébož léta (1550).*

